

Arkivsak: 16/3295 - 1 (16/28234)

Saksdokumenter:

CPCE 2016: Church Communion

CPCE 2016: Continued Education for the ordained ministry in the CPCE

CPCE 2016: Protestant Perspectives on Religious Plurality in Europe

LVF 2016: Seeking a Convivial Economy

KEK 2016: What future for Europe? Reaffirming the European project as building community of values

Økumenisk samarbeid og utfordringer i dagens Europa

Sammendrag

Europa gjennomgår betydelige omveltninger, både politisk, kulturelt, sosialt og økonomisk. Europas tradisjonelle kulturelle identitet og verdigrunnlag utfordres av klima, migrasjon og mangfoldsamfunn. Brexit, konflikten mellom Russland og Ukraina og framvekst av høyrepopulistiske partier gir nye politiske utfordringer. Vi ser tendenser til at Europa «beskytter seg» gjennom å stenge seg ute fra resten av verden, også rent fysisk gjennom å bygge stengsler mot flyktninger fra sør og øst. Økende forskjeller fører til mer fattigdom og sosial nød og utfordrer de europeiske velferdsordningene.

Alt dette er selvsagt saker kirkene i Europa har på sin dagsorden. Vi trenger mer kunnskap om hva som skjer i Europa og refleksjon over hvorledes Den norske kirke responderer på utviklingen.

Konferansen av europeiske kirker (KEK) har generalforsamling i 2018, og både KEK og Fellesskapet av protestantiske kirker i Europa (CPCE) har sendt ut økumeniske dokumenter som Den norske kirke må respondere på i 2017. Det lutherske verdensforbund har lansert et treårig prosjekt med tanke på å utvikle en helhetlig diakonal respons til dagens situasjon i Europa.

Denne saken handler primært om dokumentene fra de økumeniske organisasjonene, men kan sees i sammenheng med et foreslått Europa-fokus i årsplanen for 2017 og «Frykt ikke!»-saken.

Community of Protestant Churches in Europe (CPCE):

I juli 2016 sendte CPCE ut ett dokument fra læresamtaler og to dokumenter fra andre studieprosesser til medlemskirkene på høring.

1) Doctrinal Conversation on «Church Communion»

Dokumentet «Church Communion» følger av en lengre studieprosess i CPCE, også kalt læresamtaler, hvor spørsmål knyttet til forståelsen av det å være kirke og det å være i kirkefellesskap tas opp.

Dokumentet gir først et historisk overblikk over kirkefellesskap slik det har vært forstått i CPCE. I del 2 presenteres noen teologiske betraktninger rundt kirken som fellesskap, som Kristi legeme, som fellesskap i ord og sakrament, og hvordan dette knytter seg til kirkens bekjennelser, liv og lære. I del 3 tas tema som forpliktelse, katolisitet og autoritetsspørsmål i kirkefellesskap opp. I del 4 behandles forskjellige aspekter ved det å være i kirkefellesskap, slik som gudstjenestefellesskap, fellesskap i ord og sakrament, lærefellesskap, ordningsfellesskap og fellesskap i tjeneste og diakoni, og hva alle disse forståelsene av fellesskap betyr for den gjensidige forpliktelsen mellom kirkene. Her foreslås også å utarbeide et «Charta Spiritualis» (§ 112 m.fl.).

Særlig i del 3 og 4 behandles spørsmål som griper dypt inn i kirkenes selvforståelse, og som har vært gjenstand for uenighet i tidligere studieprosesser i CPCE, bl.a. «Ministry, Ordination, Episcopé» og «Scripture, Confession, Church» (2009). Den norske kirkes høringssvar til disse foregående studiedokumentene (begge 2011) kan være nyttige å ta med i den videre behandlingen av dokumentet.

Til dokumentet er det utarbeidet noen retningsgivende nøkkelspørsmål for kirkenes videre arbeid.

2) Study process on “Continued Education for the ordained ministry in the CPCE”

CPCEs generalforsamling i 2006 anbefalte å sette ned en arbeidsgruppe for å jobbe med en rapport om utdannelse til ordinert tjeneste i CPCEs medlemskirker. Fra Den norske kirke deltok Marit Bunkholt i prosessen. Rapporten ble godt mottatt på neste generalforsamling i 2012, der det ble anbefalt å særlig følge opp etter- og videreutdanning av prester.

I oppfølgingsprosessen ble det avholdt en konsultasjon (2015), hvor Stephanie Dietrich deltok fra Den norske kirke. Dokumentet gir et overblikk over dagens situasjon i etter- og videreutdanning av prester blant protestantiske kirker i Europa, før det presenterer noen felles grunnleggende prinsipper og retningslinjer for videreutdanning. Til slutt presenteres noen anbefalinger og konkrete tiltak som kirkene bes vurdere.

Med dokumentet følger noen retningsgivende spørsmål til kirkenes behandlingsprosess.

3) Study process on “Protestant Perspectives on Religious Plurality in Europe”

På CPCEs generalforsamling i 2012 ble det vedtatt å følge opp spørsmål knyttet til religionsdialog og religionsmangfold i Europa. I oppfølgingen ble en arbeidsgruppe opprettet, hvor Anne Hege Grung fra Den norske kirke har bidratt i arbeidet med det foreliggende studiedokumentet. Dokumentet gir en kort bakgrunn for behovet for

teologiske innsikter fra protestantisk hold til hvordan kirkene kan forholde seg til religiøs mangfold i Europa.

Dokumentet begynner med å beskrive den religiøse situasjonen i dagens Europa og gir en oversikt over hvilke refleksjoner europeiske kirker har bidratt med i denne situasjonen. Del 4 i dokumentet bidrar med videre teologiske refleksjoner rundt sentrale protestantiske begreper som nåde og sannhet, samt refleksjoner rundt både gammeltestamentlige og nytestamentlige tekster. Studiedokumentet avsluttes med anbefalinger til hvordan kirkene kan forholde seg til de utfordringer og muligheter som en flerreligiøs virkelighet medfører for Europa.

Nøkkelspørsmål til videre behandling av dokumentet følger med.

Høringsfrist for alle studiedokumentene fra CPCE er 1. august 2017, og bidragene blir tatt med i forberedelsene til CPCEs generalforsamling i 2018.

Det lutherske verdensforbund (LVF):

LVF medlemskirker i Europa lanserte et tre-års prosjekt med tanke på å utvikle en helhetlig diakonal respons til dagens situasjon i Europa, under hovedtema «Seeking Conviviality». Steinar Eraker og Maria Halldén har deltatt i denne prosessen fra Den norske kirke. Hovedfokus for 2014 var på «Practice of Conviviality», hovedfokus for 2015 er «Convivial Economy», og for 2016 er det tenkt å være «Convivial Theology». Vedlagt følger foreløpig rapport for 2015.

4) “Seeking a Convivial Economy”

Begrepet “conviviality” beskrives som “... the art and practice of living together. Diakonia seeks to promote conviviality”. Dokumentet “Seeking a Convivial Economy” anvender begrepet særskilt på spørsmål knyttet til den sosialøkonomiske situasjonen i dagens Europa.

Dokumentet presenterer “konvivialitet” som et relasjonelt konsept knyttet til kall, rettferdighet og verdighet. På bakgrunn av en analyse av den sosialøkonomiske situasjonen i Europa, peker dokumentet på diakonale utfordringer knyttet til arbeid og velferd, økende økonomiske forskjeller og gjeld, migrasjon, korrupsjon og økonomisk åpenhet, og skaperverk og miljø.

Det er ventet at dokumentet ferdigstilles i løpet av høsten 2016, som et av tre hefter knyttet til «konvivialitet» og diakoni.

Heftet *Liv i mangfoldig fellesskap. Om å fornye diakonien i europeiske lokalsamfunn* er oversatt til norsk: (se

<http://www.bymisjon.no/PageFiles/37927/Liv%20i%20mangfoldig%20fellesskap-nett.pdf>

Konferansen av Europeiske Kirker (KEK):

5) “What future for Europe? Reaffirming the European project as building community of values”

I juni 2016 vedtok Governing Board (styret) i KEK et dokument i form av et “åpent brev” om Europas fremtid til medlemskirker og partnerorganisasjoner.

Brevet tar utgangspunkt i “Charta Oecumenica”, retningslinjer for økumenisk samarbeid i Europa, som ble vedtatt av KEK og CCEE (de romersk-katolske bispekonferansene i Europa) i 2001. Brevet ser nærmere på historien til «det europeiske prosjektet» og tilblivelsen av EU, og hva det europeiske prosjektet har oppnådd, før det analyserer den europeiske situasjonen 15 år etter at Charta Oecumenica ble vedtatt. Brevet presenterer en kritisk økonomisk, politisk og sosial situasjon i Europa, og det etterlyser et Europa med felles verdier, som det opprinnelige europeiske prosjekt hadde.

Brevet ser nærmere på kirkenes rolle når det gjelder å definere felles europeiske verdier, slik som forståelse av diakoni, og av verdien av fellesskap og identitet knyttet til et felles hjem.

Brevet ber medlemskirker og partnere respondere på en visjon for Europa som tar opp igjen felles verdier som menneskeverd, fred, forsoning, rettferdighet, lov, demokrati, menneskerettigheter, solidaritet og bærekraft. Ikke minst ber brevet kirkene om å diskutere kristne verdier og Europas fremtid.

Som en del av forberedelsene frem mot KEKs generalforsamling i 2018, bes kirkene om å respondere på brevet innen utgangen av 2016.

Forslag til vedtak

- 1) MKR ber Teologisk nemnd om å utarbeide utkast til hørings svar til CPCE-dokumentet «Church Communion» til MKRs møte i mars 2017.
- 2) MKR ber sekretariatet om å utarbeide utkast til hørings svar i samarbeid med TN, Bispemøtet og de praktisk-teologiske seminarene. MKR ber om å få utkast til hørings svar til behandling på sitt møte i mars 2017.
- 3) MKR ber Teologisk nemnd om å utarbeide et utkast til hørings svar til CPCE-dokumentet «Protestant Perspectives in Religious Plurality in Europe» i samarbeid med KISP. MKR ber om å få utkast til hørings svar til behandling på sitt møte i mars 2017.
- 4) MKR ber sekretariatet om å sørge for at LVFs arbeid med begrepet «konvivialitet» med særlig henblikk på diakoni i Europa, tas med i videre arbeid med Kirkemøtesak om Etikk og Økonomi, samt i videre arbeid med MKR-sak «Frykt ikke».
- 5) MKR ber om at KEKs dokument «What future for Europe» oversendes Teologisk nemnd og KISP for innspill, og at den behandles videre i sammenheng med MKR-sak «Frykt ikke», før respons på dokumentet sendes KEK. MKR ber om å få saken tilbake til orientering på sitt møte i mars 2017.

